

I 523
H 5448
1885

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

38233

Gesti-maa-rahwa
K a l e n d e r

ehf

Täht-Raamat
1885

aasta peale pärast meie

Issanda Jeesuse Kristuse
sündimist.

Sel aastal on 365 päeva.

Tallinnas,

trükitud Lindfors'i värijate kirjade ja kuuluga.

Märkide seletus.

- Noor=kuu. ☉ Täis=kuu.
 D Esmene weerand. C Wiimne weerand.
 e. l. enne lõunat. — p. l. pärast lõunat.
 P. Püha. — p. pärast ehk pääw.

Aasta muutmised.

- Kewade** hakkab 8. Paastu-kuu päawal kellu 6 e. l. Siis on pääw ja õõ ühe pikkused.
Suwi hakkab 9. Jaani-kuu päawal kellu 9 e. l. Siis on meil kõige piktem pääw.
Sügise hakkab 10. Mihkli-kuu päawal kellu 1 p. lõunat. Siis on jälle pääw ja õõ ühe pikkused.
Kalme hakkab 9. Jõulu-kuu päawal kellu 5 p. lõunat. Siis on meil kõige lähem pääw.

Pääwa ja kuu-warjutamised.

- Sel aastal on 2 pääwa- ja 2 kuu-warjutamised.
 Nendest on Gestimaa üks kuu-warjutamine sel 18. Paastu-kuu päawal nähtaw. Hakkab kell 4 48 m. p. l., lõpel kell 7 50 m. õhta.

Aastaid arwatakse tänawu:

	Aasta.
Maailma loomisest	5834
Jeesuse Kristuse sündimisest	1885
Tartu linna ülesehitamisest	855
Ristiuse Riamaale tulemisest	694
Tallinna ülesehitamisest	666
Pärnu linna alustamisest	630
Raamatute trükkimise hakatusest	445
Luteruse õige usu üleswõtmisest	368
Vindworsi trükkimaja hakatusest	252
Wanast lakkust	228
Wäe Brandenburgi minemisest	207
Toompää arapõlemisest	201
Suurest näljast Riia- ja Tallinna maal	190
Peeterburgi linna ülesehitamisest	182
Teisest lakkust	175
Gestimaa Wene-riigi walitsuse alla saamisest	175
Tartu suure kooli alustamisest	83
Unte rõugete panemisest	82
Prantslaste Moskwas olemisest	73
Gesti-maa priiuse kuulutusest	68
Meie Keisri Herral Aleksandri III. sündim.	39
Riia-maa priiuse kuulutusest	66
Jumalateenistusest uue kiriku-seaduse järel	51
Krimmi sõda hakatusest	31
Meie Keisri Herral Aleksandri III. walitsuse hak.	4
Wiimsest hinge kirjutusest	27
Wene-maa priiuse kuulutusest	24

Määri pööw. — Kristuse ümberlõikamifest. Luuk. 2, 21.

1 Teisip.	Määri pööw	Aita Jumal!
2 Restnäd.	Nabel, Set	Külm ilm.
3 Neljap.	Genof	 10, 16' e. l.
4 Reede	Metuusjala	
5 Laupäaw	Siimeon	

3 Kuninga p. — Jesuse sünnim. lapse põlwees. Matt. 2, 1—12.

6 Pühap.	3 Kuninga p.	Külmad
7 Esmasp.	Juljaanus	ilmad
8 Teisip.	Erart	on
9 Restnäd.	Beatus	tullemas.
10 Neljap.	Paawli pw.	 3, 6' e. l.
11 Reede	Chwraim	
12 Laupäaw	Rein	

1. p. p. 3 R. p. — Jeesus 12 aastat wana. Luuk. 2, 41—52.

13 Pühap.	Hilaarius	Eume-
14 Esmasp.	Robert	sadu.
15 Teisip.	Tiidriß	
16 Restnäd.	Kiispert	

17 Neljap.	Tõnise p.	
18 Reede	Alfel	 5, 59' p. l.
19 Laupäaw	Saara	

9. p. e. ül. p. — Wiina mäest. Matt. 20, 1—16.

20 Pühap.	Waab. Seb.	Pööwa-
21 Esmasp.	Neetu	paiste.
22 Teisip.	Madleena	Külm ilm.
23 Restnäd.	Wotta	
24 Neljap.	Timoteus	
25 Reede	Paawli ümb.	 0, 17' e. l.
26 Laupäaw	Polikarpus	

8. p. e. ül. p. — Kälwi mehest. Luuk. 8, 4—15.

27 Pühap.	Krisostomus	Wahetlikud
28 Esmasp.	Kaarel	ilmad.
29 Teisip.	Saamuel	Pööwa-
30 Restnäd.	Nadelgunde	paiste.
31 Neljap.	Ann	

1. l. p.	iduseh p. f.	8,50 m., weereb	alla f. 3,29 m.
11.	"	8,33	3,52
21.	"	8,11	4,29

1 Neede	Pirita	Lund.
2 Laupääv	Küünla pw.	

Paastu Püha. — Pime tee ääres. Luul. 18, 31—43.

3 Pühap.	Hanna	 4, 1' e. l.
4 Esmasp.	Veroonika	
5 Teisip.	Wastla pw.	Kanged
6 Restnäd.	Tubla-pääw	
7 Neljap.	Rihkard	külmad.
8 Neede	Saalomon	
9 Laupääv	Polli	

1. P. Paastus. — Kristus kiusatakse. Matt. 4, 1—11.

10 Pühap.	Kolastika	 0, 11' p. l.
11 Esmasp.	Gedu	
12 Teisip.	Gilaalia	Selge ilma
13 Restnäd.	Palwe pääw	
14 Neljap.	Valentin	järrel tuleb
15 Neede	Wauстина	pilwene
16 Laupääv	Juula	ilm.

2. P. Paastus. —	Kananea naesest. Matt. 15, 21—28	
17 Pühap.	Konstantia	 2, 40' e. l.
18 Esmasp.	Konfordia	
19 Teisip.	Siim. Apost.	Lumesadu
20 Restnäd.	Eigarius	
21 Neljap.	Jesaias	ja
22 Neede	Peetri pw.	wihma.
23 Laupääv	Miina	Udune.

3. P. Paast. — Kristus ajab kuralid wälja. Luul. 11, 14—28.

24 Pühap.	Madise p.	 8, 34' p. l.
25 Esmasp.	Wiktor	
26 Teisip.	Nestor	Waike külml.
27 Restnäd.	Leander	
28 Neljap.	Justus	

1. f. p. tõuseb p. f.	7,46 m.,	weereb alla f.	4,46 m.
11.	7,19	"	5,11
21.	6,49	"	5,34

1 Reede	Albiinus	Selge.
2 Laupääm	Medea	
4. P. Paastus. — Kristus sündab 5000 meest. Joan. 6, 1—15.		
3 Pühap.	Kunigunde	 7, 16' p. l.
4 Esmasp.	Adrian	
5 Teisp.	Angelus	Külma ja
6 Kesknäd.	Gottwrid	
7 Neljap.	Perpetua	lumefadu.
8 Reede	Pööri pääm.	
9 Laupääm	Prudentius	
5. P. Paastus. — Jeesus ristatakse kividega. Joan. 8, 46—59.		
10 Pühap.	Mikeus	 7, 3' p. l.
11 Esmasp.	Konstantin	
12 Teisp.	Gregor	Külmad
13 Kesknäd.	Ernst	
14 Neljap.	Sakaarias	lumefadused ilmad.
15 Reede	Matilde	
16 Laupääm	Aleksander	

Palm p. P. — Kristuse ristatamine. Matt. 21, 1—9.

17 Pühapäev. | Palmipüha p. | Heitlikud.

18 Esmasp.	Kaabriel	 6, 20' p. l.
19 Teisip.	Joosep	
20 Kolmnäd.	Olga	Selged
21 Neljapäev	Suur Neljapäev.	
22 Reede	Suur Reede	tuulised ilmad.
23 Laupäev	Tiits	

R. ül. P. — Kristuse ülestõusmine. Mark. 16, 1—8.

24 Pühapäev	1 Ülestõus. P.	Behmed
25 Esmasp.	2 Ülestõus. P.	
	Pääs u Marija p.	 4, 22' p. l.
26 Teisip.	Manuel	
27 Kolmnäd.	Kustaw	ilmad.
28 Neljapäev	Kideon	
29 Reede	Eustakius	
30 Laupäev	Adonis	

1. P. p. ül. P. — Kinnipandud ussed. Joan. 20, 19—31.

31 Pühapäev.	Detlaus	Sulatab.
1. k. p. tõuseb p. k. 6,22 m., weereb alla k. 5,59 m.		
11.	"	5,56 " 6,22
21.	"	5,22 " 6,46

1 Esmasp.	Karjal. p.	 7, 31' e. l.
2 Teisp.	Teodora	
3 Kolmasp.	Werdinand	
4 Neljap.	Ambroosius	
5 Reede	Matšin	
6 Laupäev	Kõlestin	

2. P. p. ül. P. — Sea karjane. Joann. 10, 12—16.

7 Pühap.	Aaron	 1, 0' e. l.
8 Esmasp.	Viborius	
9 Teisp.	Boogislaus	
10 Kolmasp.	Esekiel	
11 Neljap.	Leo	
12 Reede	Julius	
13 Laupäev	Iustinus	

3. P. p. ül. P. — Üürise aja pärast. Joann. 16, 16—23.

14 Pühap.	Künni päev	 7, 54' e. l.
15 Esmasp.	Olimpia	
16 Teisp.	Kartius	
17 Kolmasp.	Rudolf	

18 Neljap.	Walerian	Wihma sadu.
19 Reede	Tiimon	
20 Laupäev	Jakobina	

4. P. p. ül. P. — Kristuse äraminemiseft. Joann. 16, 5—15.

21 Pühap.	Adolarius	Heitlikud ilmad.
22 Esmasp.	Kajus	
23 Teisp.	Jüri päev	
24 Kolmasp.	Albert	
25 Neljap.	Markuse p.	 10, 23' e.
26 Reede	Etsefias	
27 Laupäev	Anastasi	

5. P. p. ül. P. — Öigest palumiseft. Joann. 16, 23—30.

28 Pühap.	Witalis	Soe.
29 Esmasp.	Reimund	
30 Teisp.	Grastus	

1. f. p. tõuseb	p. f. 4,54 m.,	weereb alla f. 7,9 m
11. "	4,26	7,84
21. "	3,59	7,55

1 Keelkänd.	Wõlbri p.	
2 Keljap.	Taewa min. p.	 4, 57' p. l.
	(Suur + pääw)	
3 Keede	+leidmise p.w.	Wilud
4 Laupäaw	Wlorian	ööd.

6. P. p. ü. l. P. — Kõõmustajast waimust. Joan 15, 26—16, 4.

5 Pühap.	Kotard	Heitlikud
6 Esmasp.	Susanna	
7 Teisip.	Ulrika	ilmad ja
8 Keelkänd.	Tanislauß	
9 Keljap.	Rigula p.	 7, 25' e. l.
10 Keede	Kordian	
11 Laupäaw	Mamertus	öö-tülmad

Kell Pühi. — Pühast Waimust. Joan. 14, 23—31.

12 Pühap.	1 Melipühi p.	
13 Esmasp.	2 Melipühi p.	Head sojad
14 Teisip.	Kristjan	pääwad.
15 Keelkänd.	Sohwi	
16 Keljap.	Peregrinus	 10, 10' p. l.
17 Keede	Anton	

18 Laupäaw	Gerit	Pilwene.
------------	-------	----------

Kolmainu Jumala P. — Jeesus ja Nikodeemus. Joan. 3, 1-15.

19 Pühap.	Wiilip	Wäga head
20 Esmasp.	Pil	pääwad,
21 Teisip.	Pontufina	tuleb
22 Keelkänd.	Miili	pilwene ilm.
23 Keljap.	Tesideerius	
24 Keede	Ester	
25 Laupäaw	Urban i p.	 1, 44' e. l.

1. P. p. 3. a. J. P. — Nikas mees ja Laatsarus. Luut. 16, 19—31.

26 Pühap.	Ceduard	
27 Esmasp.	Ludolw	Ilmad
28 Teisip.	Willem	lähwad
29 Keelkänd.	Mart	sojemaks.
30 Keljap.	Wigand	
31 Keede	Altiide	

1. f. p. tõuseb p. f. 3,35 m., weereb alla f. 8,19 m.

11. " 8,13 " 8,42

21. " 2,57 " 9

1 Laupääv | Rotsalk | 0, 22' e. l.

2. P. p. 3 a. J. P. — Suurest õhtu sädmaajast. Luuk. 14, 16—24.

2 Pühap.	Martellus	
3 Esmasp.	Emma	Wihma.
4 Teisp.	Dartius	
5 Restnäd.	Bonifaatius	Udune.
6 Neljap.	Artemius	
7 Reede	Eukretia	
8 Laupääv	Medardus	

3. P. p. 3 a. J. P. — Arakadunud lambast. Luuk. 15, 1—10.

9 Pühap.	Bertram	
	Pitkem pw.	Pilwene
10 Esmasp.	Hans	taewas
11 Teisp.	Parnabas	ja
12 Restnäd.	Pasilides	wihma.
13 Neljap.	Tobias	
14 Reede	Tetlow	
15 Laupääv	Wiidi pw.	 0, 57' p. l.

4. P. p. 3 a. J. P. — Olge armulised. Luuk. 6, 36—42.

16 Pühap. | Justina | Soe ilm.

17 Esmasp.	Nikander	
18 Teisp.	Homerus	Kuiw ilm.
19 Restnäd.	Kerwaastus	Tuulsed
20 Neljap.	Wlorentin	
21 Reede	Rael	ilmad.
22 Laupääv	Karoliina	

5. P. p. 3 a. J. P. — Rohke kalasaat. Luuk. 5, 1—11.

23 Pühap.	Pasilius	 2, 5' p. l.
24 Esmasp.	Jaani pääv	
25 Teisp.	Webronia	Tuleb wihma
26 Restnäd.	Jeremias	
27 Neljap.	7 magajate p.	müristab.
28 Reede	Josua	
29 Laupääv	Peetri Paw.p.	

6. P. p. 3 a. J. P. — Wariseride õigusfest. Matt. 5, 20—26.

30 Pühap. | P a a w l i m. p. | 6, 55' e. l.

1. f. p. tõuseb p. f. 2,46 m.,	weereb alla f. 9,14 m.
11. " 2,45	" 9,19
21. " 2,52	" 9,15

1 Esmasp.	Leobald	Sojad ja nägematad suised ilmad. Tuule.
2 Teisip.	Heina M. pw.	
3 Keisnäd.	Korneelius	
4 Neljap.	Ulrik	
5 Reede	Anselm	
6 Laupääv	Hektor	

7. P. p. 3 a. J. P. — 4000 meest sündetasse. Mark. 8, 1—9.

7 Pühap.	Temeetrius	 1, 59' e. l.
8 Esmasp.	Kilian	
9 Teisip.	Kirillus	
10 Keisnäd.	7 wenda	
11 Neljap.	Cleonoora	
12 Reede	Hindrek	
13 Laupääv	Mareta pw.	Wihma tuleb.

8. P. p. 3 a. J. P. — Wale prohwetitest. Matt. 7, 15—23.

14 Pühap.	Ponawent	 4, 2' e. l.
15 Esmasp.	Apost. jäg.	
16 Teisip.	August	
17 Keisnäd.	Aletsius	

Wihmase

18 Neljap.	Rosina	ilmad.
19 Reede	Widriika	
20 Laupääv	Elias	

9. P. p. 3 a. J. P. — Ülesehtune majapidaja. Luuk. 16, 1—9.

21 Pühap.	Taanial	 11, 35' p. l.
22 Esmasp.	Maarja Mad.	
23 Teisip.	Oskar	
24 Keisnäd.	Kristiina	
25 Neljap.	Jaakobi pw.	
26 Reede	Anu	
27 Laupääv	Marta	Wahel pilwene laewas.

10. P. p. 3 a. J. P. — Jeruusalema ärarikkumifest. Luuk. 19, 41—48.

28 Pühap.	Plaato	 1, 54' p. l.
29 Esmasp.	Olawi pw.	
30 Teisip.	Abdon	
31 Keisnäd.	Kristwrid	

1. f. p.	tõuseb	p. f.	3,7 m.	weereb	alla f.	9,3 m.
11.	"		3,26	"		8,45
21.	"		3,48	"		8,23

1 Neljap.	Peetri wang.	Sojad
2 Reede	Hanibal	ilmad.
3 Laupääm	Cleasar	

11. P. p. 3 a. J. P. — Wariserist ja tõlnerist. Luuk. 18, 9—14.

4 Pühap.	Tominiuf	 3, 26' p. l.
5 Esmasp.	Oswald	
6 Teisip.	Krist. ärasel.	
7 Restnäd.	Aline	Mürista- mine.
8 Neljap.	Geerhard	
9 Reede	Romaanus	
10 Laupääm	Lauritse pw.	

12. P. p. 3 a. J. P. — Kurdist ja keeletumast. Mark. 7, 31—37.

11 Pühap.	Herm	Selged
12 Esmasp.	Klaara	
13 Teisip.	Ellu	 7, 5' p. l.
14 Restnäd.	Eiseebius	
15 Neljap.	Ruki M. pw.	ja sojad ilmad.
16 Reede	Isaak	
17 Laupääm	Wilibald	

13. P. p. 3 a. J. P. — Preestrist ja Lewitist. Luuk. 10, 23—37.

18 Pühap.	Leeno	Wihma.
19 Esmasp.	Seebald	
20 Teisip.	Pärnard	
21 Restnäd.	Rut	 6, 54' e. l.
22 Neljap.	Wilibert	
23 Reede	Sakeus	Ilusad
24 Laupääm	Pärtli pw.	

14. P. p. 3 a. J. P. — Kümnest pidalitõbist. Luuk. 17, 11—19.

25 Pühap.	Ludwig	ilmad.
26 Esmasp.	Irenäus	 10, 23' p. l.
27 Teisip.	Gebhard	
28 Restnäd.	Augustiin	Pilwetab.
29 Neljap.	Joan. huk.	
30 Reede	Benjamin	Wihma.
31 Laupääm	Rebeka	

1. f. p. tõuseb	p. f. 4,9 m.,	weereb	alla f. 7,59 m.
11.	"	4,36	7,27
21.	"	4,58	6,58

15. P. p. 3 a. J. P. — Mammonast. Matt. 6, 24—34.

1 Pühap.	Ekidiu8	 7, 54' e. l.
2 Esmasp.	Liisa	
3 Teisip.	Reinard	
4 Restnäd.	Kai	
5 Neljap.	Mooses	Wihmased ilmad.
6 Reede	Magnus	
7 Laupääm	Reegina	

16. P. p. 3 a. J. P. — Naini linna surmuse. Luuk. 7, 11—17.

8 Pühap.	Maarja sünd.	Tuulsed
9 Esmasp.	Bruno	
10 Teisip.	Pööri pw.	sügised
11 Restnäd.	Gewald	
12 Neljap.	Siirus	 9, 54' e. l.
13 Reede	Amaatuse	
14 Laupääm	† ilendam.	

17. P. p. 3 a. J. P. — Beetööbist. Luuk. 14, 1—11.

15 Pühap.	Nikodeemus	Wilud
16 Esmasp.	Leontina	

17 Teisip.	Josepiina	wihmased
18 Restnäd.	Gottlob	
19 Neljap.	Werner	 1, 9' p. l.
20 Reede	Wausta	
21 Laupääm	Mattenuse pw.	ja külm

18. P. p. 3 a. J. P. — Suurem käst. Matt. 22, 34—46.

22 Pühap.	Moorige	ilmad.
23 Esmasp.	Dsea	
24 Teisip.	Joan. saam.	 e. l.
25 Restnäd.	Kleowas	
26 Neljap.	Joan. õpet.	Ruivad
27 Reede	Adolw	
28 Laupääm	Wentfel	

19. P. p. 3 a. J. P. — Almatud intimesest. Matt. 9, 1—8.

29 Pühap.	Wihkli pw.	ilmad.
30 Esmasp.	Hiroonimus	

1. f. p. tõuseb	p. f. 5,24 m.,	weereb	alla f. 6,27 m.
11.	" 5,47	"	5,56
21.	" 6,11	"	5,26

1 Teisip.	Maarja t. p.	
2 Restnäd.	Woldemar	Pilwefed
3 Neljap.	Jairus	
4 Neede	Prants	 3, 0' e. l.
5 Laupääd	Wriidebert	

20. P. p. 3 a. J. P. — Pulma riidest. Matt. 22, 1—14.

6 Pühap.	Õituse p.	ilmad.
7 Esmasp.	Maali	
8 Teisip.	Tomaasia	Saeab
9 Restnäd.	Tioniisus	wihma.
10 Neljap.	Arwid, Mai	
11 Neede	Burfard	 11, 2' p. l.
12 Laupääd	Walwriid	

21. P. p. 3 a. J. P. — Kuninga mehe pojast. Joan. 4, 47—54.

13 Pühap.	Tereesia	
14 Esmasp.	Kalikstus	Külmetab
15 Teisip.	Hedo	
16 Restnäd.	Kallus	õse.
17 Neljap.	Leonhart	

18 Neede	Luukase p. w.	 7, 37' p. l.
19 Laupääd	Luutsius	

22. P. p. 3 a. J. P. — Kawalast sulafest. Matt. 18, 23—35.

20 Pühap.	Euteruse usu diendam. P.	Selge ilm.
21 Esmasp.	Mattenuse p.	Tuulsed
22 Teisip.	Kaasani M. p.	
23 Restnäd.	Sewerin	ja kuiwad
24 Neljap.	Salome	
25 Neede	Krispin	 10, 24' p. l.
26 Laupääd	Amandus	

23. P. p. 3 a. J. P. — Rohu rahast. Matt. 22, 15—22.

27 Pühap.	Kapitolin	
28 Esmasp.	Siimon Jud.	
29 Teisip.	Engelhard	ilmad.
30 Restnäd.	Nabsalon	
31 Neljap.	Wolfgang	

1. t. p.	õuseb p. t.	6,34 m.,	weereb alla t.	4,57 m.
11.	"	6,59	"	4,29
21.	"	7,25	"	4,2

1 Neede	Pühade pw.	
2 Laupääv	Hingede pw.	11, 39' p. l.

24. P. p. 3 a. J. P. — Jairi tütreft. Matt. 9, 18—26.

3 Pühap.	Gottliib	
4 Esmasp.	Ot	Wilud
5 Teisip.	Plandina	
6 Restnäd.	Räspen	tuuled.
7 Neljap.	Baltasaar	
8 Neede	Klaudius	Külmetab.
9 Laupääv	Joobst	

25. P. p. 3 a. J. P. — Kristuse tulemistest. Matt. 24, 15—28.

10 Pühap.	Mart. Luther	
11 Esmasp.	Mart. Piisk.	11, 19' e. l.
12 Teisip.	Joonaš	
13 Restnäd.	Arkaadius	Eume
14 Neljap.	Priddif	
15 Neede	Leopold	sadu.
16 Laupääv	Otomar	

26. P. p. 3 a. J. P. — Kümnest neitfest. — Matt. 25, 1—11.

17 Pühap.	Alwenš	
18 Esmasp.	Ebra	37' e. l.
19 Teisip.	Liisbet	
20 Restnäd.	Amos	Ilmad
21 Neljap.	Maarja ohw.	lähwad ikka
22 Neede	Setfilia	külmemaš
23 Laupääv	Sewerin	

27. P. p. 3 a. J. P. — Wiimsest koftast. Matt. 25, 31—46.

24 Pühap.	Surn. mäl. p.	2, 56' p. l.
	Joofiaš	
25 Esmasp.	Kadrina p.	Eumesadu.
26 Teisip.	Konrad	
27 Restnäd.	Jetta	Paras
28 Neljap.	Künter	
29 Neede	Gewert	külm.
30 Laupääv	Andrese pw.	

1. l. p. tšuseb p. l. 7,52 m., weereb alla l. 3,37 m.

11.	"	8,18	"	3,14
21.	"	8,39	"	3,1

1. Kr. tulem. P. — Kristuse sisseõitmine. Matt. 21, 1—9.

1 Pühap.	Marend	 8, 1' p. l. Tuisused ilmad.
2 Esmasp.	Kandidus	
3 Teisp.	Taali	
4 Restnäd.	Parbo	
5 Neljap.	Sabina	
6 Reede	Rigula pw.	
7 Laupääm	Antoonia	

2. Kr. tulem. P. — Wiimse pääwa tähtedest. Luk. 21, 25—36.

8 Pühap.	Maarja saam.	 10, 38' p. l. Selged külmad ilmad.
9 Esmasp.	Joahim	
	Pühem pääm	
10 Teisp.	Judit	
11 Restnäd.	Elz	
12 Neljap.	Ottilia	
13 Reede	Luutsia	
14 Laupääm	Nikaasius	

3. Kr. tulem. P. — Joannes wangi tornis. Matt. 11, 2—10.

15 Pühap.	Joanna	 2, 1' p. l.
16 Esmasp.	Albitna	

17 Teisp.	Ignaatius	Külmetab.
18 Restnäd.	Kristohm	
19 Neljap.	Lot	Parajad
20 Reede	Abraham	
21 Laupääm	Tooma pw.	külmad

4. Kr. tul. P. — Joannese tunnistus. Joan. 1, 19—28.

22 Pühap.	Peata	 7, 2' e. l.
23 Esmasp.	Dagobert	
24 Teisp.	Adam ja Gewa	ilmad.
25 Restnäd.	Jõulu 1 Püha	
26 Neljap.	Jõulu 2 Püha	Lume
27 Reede	Joan. Ewang.	
28 Laupääm	Süüta laste pw.	ladu.

P. p. J. P. — Imets panemiseks. Luk. 2, 33—40.

29 Pühap.	Noa	 9, 14' e. l.
30 Esmasp.	Taawet	
31 Teisp.	Silvester	

1. l. p. tõuseb p. l.	8,53 m.	weereb alla l.	2,56 m.
11. "	9,1	"	2,58
21. "	9,3	"	3,7

Postide mineminne ja tuleminne Rubermangu posti-kontoris Tallinnas.

Postid lähvad Peterburi ja Tartu: igap. mis kõik ramatud ja pakid wiivad, kello 9 õhto; Baltiski iga päew 10, 30 hom.; Riga üle Perno: Esmasp. ja Neljasp. 12 l. a., Riga: ilma rahata ramatud, Teisp. ja Reede 5 õhto; Plesko: üle Paide ja Paide: iga päew 9 p. l.; Gapsalo ja Wirtso (Werder): Teisp., Reede ja Laup. 1; — Postid tulewad iga päew Peterburist ja Tartust, mis kõik ramatud ja pakid toowad 8, 23 hom.; Baltiskist: iga päew 8, 57 õhto; Riast üle Perno: iga Teisp., Reesk. ja Laup. 10 hom.; Plesko-linnast: iga päew 9 õhto; Paidest tulewad Postid: Teisp., Neljasp., Reede ja Laup.; Gapsalust ja Wirtso Jaamast: iga Reesk., Laup. ja Pühapäewal.

Kroonupühad,

mis uue kiriku seaduse järele ka Maakirikutes nenda kui Paastu jutluse pääwad tulewad pidada:

- 1) Kükula-kun 26. p. Meie suure Keisri Herra Aleksander Aleksandrowitsi sündimise päew.
- 2) Paastu-kun 2. p. Meie suure Keisri Herra Aleksander Aleksandrowitsi walitsuse hakatuse päew.
- 3) Lehe-kun 6. p. Tsesarewitsi Suurwürsti Nikolai Aleksandrowitsi, Weneriigi aujärje päris pärija sündimise päew.
- 4) Lehe-kun 15. p. Meie suure Keisri Herra Aleksandre III. kroonimise päew.
- 5) Heina-kun 22. p. Meie suure Keisri Proua Maria Weodorowna nime päew.
- 6) Lõikuse-kun 30. p. Meie suure Keisri Herra Aleksander Aleksandrowitsi nime päew.

- 7) Talwe-kun 14. p. Meie suure Keisri Proua Maria Weodorowna sündimise päew.
- 8) Jõulu-kun 6. p. Tsesarewitsi Suurwürsti Nikolai Aleksandrowitsi, Wene-riigi aujärje päris pärija nime päew.

Keisri Herra Sugufelts.

Aleksander III. Aleksandrowits, kõige Wene-riigi walitseja ja Keiser, Pohla-maa Kuningas j. n. e., sünd. 26. Kükula-k. p. 1845, walitseb 1. sept. Paastu-k. p. 1881. Kroonitud Lehe-kun 15. p. 1883. a.
Maria Weodorowna, Keisri Proua, Daani kuninga tütar, sünd. 14. Talwe-k. p. 1847.

Nende lapsed:

- 1) Nikolai Aleksandrowits, Tsesarewits, Suurwürl ja Wene-riigi aujärje päris pärija, sünd. 6. Lehe-k. p. 1868.
- 2) Georg Aleksandrowits, Suurw., sünd. 27. Jüri-kun p. 1871.
- 3) Xenia Aleksandrowna, Suurwürlsti Printsess, sünd. 25. Paastu-k. 1875.
- 4) Mihail Aleksandrowits, Suurwürl, sündinud 22. Talwe-k. 1878.
- 5) Olga Aleksandrowna, Suurwürlsti Printsess, sünd. 1. Jaani-k. 1882.

Keisri herra wenna ja õed:

- 1) Wladimir Aleksandrowits, Suurwürl, sündinud 10. Jüri-kun päewal 1847, tema proua Maria Pawlowna, Meklenburg-Swerini Printsess, sünd. 2. Lehe-k. p. 1854.
- Nende lapsed:
- Küril Wladimirowits**, Suurwürl, sündinud 30. Mikli-kun 1876.
Boris Wladimirowits, Suurwürl, sündinud 12. Talwe-k. 1877.
Andrei Wladimirowits, Suurw., sünd. 2. Lehe-k. 1879

Helene Wladimirowna, Suurwürsti Printsess, sünd. 18. Märil. 1882.

- 2) **Aleksei Aleksandrowits**, Suurwürst, sünd. 2. Märil. 1850.
- 3) **Maria Aleksandrowna**, Suurwürsti Printsess, sündinud 5. Wiina-luu p. 1853, Englandi Printsi Alfred Edinburgi Herzogi proua, sünd. 25. Heina-l. p. 1844.
- 4) **Sergei Aleksandrowits**, Suurw., s. 29. Jüri-luu p. 1857, tema proua Printsess Elisabeth v. Hessen.
- 5) **Paul Aleksandrowits**, Suurw., s. 21. Miskli-luu p. 1860.

Keisri herra onud ja tädid:

- 1) **Konstantin Nikolajewits**, Suurw., s. 9. Miskli-l. p. 1827. Tema Proua Aleksandra Josepowna, Saksen-Altenburgi Printsess, sündinud 26. Jaani-luu päawal 1830.

Nende lapsed, Suurwürstid:

Nikolai Konstantinowits, sünd. 2. Künla-luu p. 1850.
Olga Konstantinowna, sünd. 22. Leikuse-l. p. 1851, laulatati 15. Oktobri-luu päawal 1867, Krefa-Nigi Kuninga Georgiose prouaks.

Beera Konstantinowna, sünd. 4. Künla-luu p. 1854, Herzogi Wilhelmi Eugeni Württembergi lest, sünd. 8. Leikuse l. p. 1846.

Konstantin Konstantinowits, s. 10. Leikuse-luu p. 1858, tema proua Printsess Elisabeth Sachsen-Altenburgi.

Dmitri Konstantinowits, sünd. 1. Jaani-luu p. 1860.

- 2) **Nikolai Nikolajewits**, Suurw., s. 27. Heina-luu p. 1831. Tema Proua Aleksandra Petrowna, Holstein-Oldenburgi Printsess, sündinud 21. Lehe-luu päawal 1838.

Nende lapsed:

Nikolai Nikolajewits, Suurw., s. 6. Talwe-luu p. 1856.

Peter Nikolajewits, Suurwürst, s. 10. Märil. l. p. 1864.

- 3) **Mihail Nikolajewits**, Suurw., s. 13. Wiina-luu p. 1832. Tema Proua Olga Weodorowna, Baadeni Printsess, sünd. 8. Miskli-luu päawal 1839.

Nende lapsed:

Nikolai Mihailowits, Suurw., s. 14. Jüri-luu p. 1859.

Anastasia Mihailowna, Suurwürsti Printsess, sünd. 16. Heina-l. p. 1860; laul. Meissenburg-Sweriini kuningl. Printsi Fridit Prantsi prouaks.

Mihail Mihailowits, Suurw., s. 4. Wiina-luu p. 1861.

Georg Mihailowits, Suurwürst, sünd. 11. Leikuse-luu päawal 1863.

Aleksander Mihailowits, Suurwürst, sünd. 1. Jüri-luu päawal 1866.

Sergei Mihailowits, Suurw., s. 25. Miskli-l. p. 1869.

Aleksei Mihailowits, Suurw., s. 16. Jüli-l. 1875.

- 4) **Suurwürsti Printsess Olga Nikolajewna**, sündinud 30. Leikuse-luu päawal 1822, Württembergi kuningas Karl Fridit Aleksandri proua.

- 5) **Katarina Mihailowna**, sünd. 16. Leikuse-luu päawal 1827, laulatati 4. Webruari-luu päawal 1851 Meissenburg-Streelitzi Hertsiogi Georg August Ernst Adolw Karel Ludwig prouaks.

Würstid ja Printsessid Romanowski, Leichtenbergi Hertsiogid ja Hertsioginad:

Printsess Maria Maksimilianowna, sünd. 4. Wiina-luu päawal 1841, laulatati 30. Juni-luu päawal 1863 Baadeni Printsi Ludwig Willem Augusti prouaks.

Würst Nikolai Maksimilianowits, sünd. 23. Heina-luu päawal 1843.

Printsess Eugenia Maksimilianowna, sünd. 20. Baastu-luu päawal 1845, Oldenburgi Printsi Aleksandri proua, sünd. 2. Lehe l. p. 1844.

Würst Eigen Maksimilianowits, sünd. 27. Märil. luu päawal 1847.

Würst Georg Maksimilianowits, sünd. 17. Künla-luu päawal 1852; tema proua Oldenburgi suurhertsiogliku Printsess Terefe.

Hobuse-, weikse- ja kauba-laadad.

I. Eesti-maa Rubermangus.

- Anias:** Jüri-kuu 20mal ja 21mal pääwal.
- Uwinurme mõisas, Lohusu külas:** kauba-, lojuse- ja hooste-laad 5mal ja 6mal Wiina-kuu pääwal.
- Saapsalu-linnas:** 1) Neäri-kü 10mal ja 11mal pääwal. 2) Mikhli-kuu 14mal ja 15mal pääwal.
- Seltermal (Siitomaal) Mikhli-kuu** 19mal ja 20mal pääwal.
- Jõhwi:** 1) 18. ja 19. Künla-kuu pääwal. 2) Mikhli-kuu 24mal ja 25mal pääwal.
- Jõelähtmes:** nädal pärast Mikhli-pääwa.
- Reblastes:** 1) 26mal Neäri-kuu p., lina-laad. 2) Mikhli-pääwal, 29 p., lina-laad. 3) 19mal Jõulu-k. p.
- Keila-kiriku juures:** 1) Esmaspäaw pärast 3mat püha paastus 2 p. 2) Mikhli-p. ja lats pääwa se järele.
- Kiwilo-kõrtsi juures:** Künla-kuu 26. ja 27. pääwal.
- Koloweres:** 1) Neäri-kuu 17mal pääwal. 2) Wiina-kuu 4mal pääwal, 2 p.
- Kulina:** 19. ja 20. Wiina-kuu.
- Lihula-linnas:** 1) Esmaspäawal enne Bastla-pääwa. 2) Mikhli-kuu 24mal pääwal.
- Märjama-kirik juures:** 3mal Kristuse tulemise Pühal.
- Mikhli-kirik juures:** 29mal Mikhli-kuu pääwal.
- Nissi:** 24mal ja 25mal Wiina-kuu pääwal.
- Orgital:** Neäri-kuu 7mal ja 8mal pääwal.
- Paide-linnas:** 1) Künla-kuu 6mal ja 7mal pääwal. 2) Martsi-kuu 15mal pääwal. 3) Jaani-kuu 20mal ja 21mal pääwal. 4) Mikhli-kuu 10mal ja 11mal pääwal. 5) Talwe-kuu 10mal ja 11mal pääwal. 6) Jõulu-kuu 16mal ja 17mal pääwal.
- Paldisi-linnas:** 1) 2sel ja 3mal Künla-kuu pääwal. 2) Mikhli-kuu 21mal ja 22mal pääwal.

- Nalwere-linnas:** 1) Näri-kuu 27mal ja 28mal pääwal. 2) 8 pääwa pärast Lihawõie Esmaspäawal ja Teisipäawal. 3) Jaani-kuu 16mal ja 17mal p. 4) Mikhli-kuu 28mal, 29mal ja 30mal pääwal.
- Naplas:** 1) esimesel Esmaspäawal paastu kuus. 2) esimesel Reedel pärast Mikhli-pääwa.
- Tallinnas:** 1) Jaani-kuu 27mast pääwast, 1 nädalas. 2) Mikhli-kuu 26mal, 27mal ja 28mal pääwal.
- Uue-mõisas, Lõuna-Harjumaal, Kosekirkonnas, Kuivajõe-kõrtsi juures,** hakkab kolmandamal Teisipäawal Mikhli-k.
- Wigalas, Läänemaal, 15. ja 16. Talwe-kuu** pääwal.
- Wiitna kõrtsi juures, Palmsti waldas:** 1) kauba- ja rai-me-laad 20mast kuni 23mal Jaani-kuu pääwani. 2) kauba-, lojuse- ja hooste-laad üks nädal enne Mikhli-pääwa, 3 pääwa. 3) kauba-, lojuse- ja hooste-laad Kesk-nädal, Neljapäaw ja Reede pärast Lihawõtet.
- Igal aastal 26. Jaani-kuu** pääwal, on Tallinnas Doompeal enne lõunat hobuste näitus. Pärast lõunat saab Kadriatalis hooste rammu katsitud, ja hooste peremehed, kelle hobused on katsmise juures ilusamad ja tugewamad näinud, saawad kroonu poolest aunpalka. Uga tunnistuse sedel peab iga mehel mõisa poolest kaasas olema, et need hobused on wiistist Eesti-maa rubermangu talurahwa juures kasutatud.
- Rubermangu kohtu käsu järele** ei ole luba, et laupäawal ega pühapäawal laata pidada, waid, kui nenda juhtub, peab seda teise nädala esimesel argipäawal peetama.

II. Liihwlandi-maa Rubermangus.

- Abja-mõisas:** Mikhli-kuu 2sel ja 3mal pääwal.
- Abfeli-mõisas:** 1) 9mal Leikuse-k. p. 2) 9mal Mikhli-k. p.
- Antso-mõisas:** Mikhli-kuu 14mal pääwal.
- Audro-mõisas:** 1) Reede ene Bastla-pääwa. 2) 18mal ja 19mal Mikhli-kuu pääwal.
- Edpere-kõrtsi juures (Wandra kihel.):** 29 ja 30 Leikuse-k. p.

Selme-mõisas: 15mal Leikuse-kuu pääwal.
Karksi-mõisas: 2sel Heina-kuu pääwal.
Rastna-mõisas: 8mal Mihkli-kuu pääwal.
Räo-mõisas: 10mal Mihkli-kuu pääwal.
Rilingi-mõisas: 29mal Leikuse-kuu 2 pääwal.
Rirepeäl: 17mal Mihkli-kuu pääwal.
Roorte-mõisas: 15mal Mihkli-kuu pääwal.
Rose-mõisas: 24mal Leikuse-kuu pääwal.
Ruresaare-linnas. 1) 10mal Heina-kuu p. hakkab suur
 sassa laat. peetakse 10 pääwa. 2) 15mal Mihkli-kuu p.
 hobuse- ja weitse laat, 3 p. 3) 1sel Wiina-kuu p.
Remfalu-linnas: 1) 27mal Künla-kuu pääwal, lina-laad.
 2) 10mal Leikuse-kuu p. 3) 9mal Wiina-kuu p., lina-laad.
Rustimere-m. : 15mal Wiina-kuu pääwal.
Rutsniki-m., Rõuge kihelkonnas, 6mal Wiina-kuu p.
Moiselaste-m. : 10mal Leikuse-kuu pääwal.
Mõnniste-m. : 10mal Mihkli-kuu pääwal.
Mustwees: Mardipääwal, 10mal Talwe-kuu pääwal.
Oldri-m. : 10mal Mihkli-kuu pääwal.
Oriku-m. lortfi juures : 15mal Wiina-kuu pääwal.
Pattüla-m. : 10mal Mihkli-kuu pääwal.
Pärnu-linnas: 1) 20mal Nääri-kuu p., hobuste laat, 3 p.
 2) 1sel Heina-kuu p., 2 p. 3) 20mal Heina-kuu p.
 sassa laat; peetakse 3 nädalat. 4) Weitse- ja hobuse
 laat, Esmasp. ja Teisp. enne Mikhli-p. Wies laat pee-
 tatse Esmasp. ja Teisp. pär. 3mal Krist. tulemise p.
Põltsamaal: 17mal Mikhli-kuu pääwal.
Põlwe-kirik juures : 8mal Mikhli-kuu pääwal.
Pööravere-m. : 1) 13mal Mikhli-l. p. 2) 5mal Talwe-l. p.
Partniku-m. : 9mal Mikhli-kuu pääwal.
Pühajärve-m., Otepä kihelkonnas, Ruustagu - laat,
 4mal Wiina-kuu pääwal.
Rappinas: 1) 9mal Lehe-kuu p. 2) 4mal ja 5mal
 Mikhli-l. pääw. 3) 5mal Wiina-l.p. 4) 5mal Jõulu-l. p.

Rita-linnas: 1) 7mal Nääri-kuu p. 2) 20mal Künla-kuu
 p., 8 pääwa. 3) 20mal Jaani-l. p., 3 näd. 4) 20mal
 Heina-l. pääw., willa-laad. 5) 20mal Leikuse-l. p., 3 p.
Rosfi-m. : 24mal Leikuse-kuu pääwal.
Rõuge-m. : 8mal Mikhli-kuu pääwal, 8 pääwa.
Sallatfi-m. : 15mal Mikhli-kuu pääwal.
Senno-m. : 21mal Mikhli-kuu pääwal.
Sindi-m. : 4mal Mikhli-kuu pääwal.
Taakeperi-m. : Selme kihelkonnas, . Mikhli-kuu p.
Taali-m. : Pärnu-linna juures, 9mal Wiina-kuu p.
Tartu-linnas: 1) Suur sassa laat, hakkab pääw pärast
 3 Kuninga pääwa, peetakse 3 nädalat. 2) 4. Künla-
 kuu pääwal, lina-laad. 3) Peetri-laad, 29mal Jaani-
 kuu pääwal. 4) 8mal Mikhli-kuu p.) 29mal Mikhli-
 kuu p., Mikhli-laad.) 1sel Talwe-4kuu p., lina-laad
Tarwastu-m. : 1) 29mal Jaani-kuu pääwal, Peetri-laad
 2) 6mal Wiina-kuu pääwal.
Uue-mõisas, Willandimaal, 27mal Leikuse-kuu pääwal.
Walga-linnas: 1) Sassa laat hakkab 2sel Künla-kuu p.,
 peetakse 8 p. 2) 26mal Jaani-kuu p. 3) 10mal Lei-
 kuse-kuu pääwal. 4) 29m-l Mikhli-kuu p., Mikhli-laad.
 5) 20mal Talwe-kuu p. lina-laad. 6) 27mal Jõulu-
 kuu pääwal suur sassa-laad, peetakse 8 pääwa.
Wana-Antõna, Kraawi-lortfi juures : 10. Mikhli-kuu p.
Wastselinnas: Mikhli-pääwal, Raawanurme-laad.
Waste-m. : Wiljandi maal. 1) 24mal Leikuse-kuu p.
 2) 2sel Wiina-kuu pääwal.
Wändra-m. : 20mal ja 21mal Mikhli-kuu pääwal.
Weski-m. : 15mal Wiina-kuu pääwal.
Wiljandi-linnas: 1) 25mal Nääri-kuu p., 3 p. 2) Sassa
 laat 2sel Künla-kuu pääwal. 3) 15mal Künla-kuu p.
 lina-laad. 4) 8mal pääwal pärast Suurt Neljapääwa,
 5) 22mal Jaani-kuu p., Jaani-laad. 6) 24mal Mikhli-
 kuu p., Mikhli-laad. 7) 25. Talwe-kuu p., lina-laad.

Bolmeri-linnas: 1) 25mal Rda-kuu p., lina-laot, 6 p.
2) 25mal Heina-kuu p.äawal. 3) 21 sel Mihkli-kuu p.
4) 25mal Talwe-kuu, lina-laot.

Bolweti-m.: 16mal Talwe-kuu, lina-laot.

Bönnu-linnas: 1) 15mal Röönlä-kuu p.äawal, lina-laot.
2) 11mal Jaani-kuu p.äawal. 3) 16mal Wiina-kuu p.
4) 10mal Jöulu-kuu p., lina-laot.

Böhsus, Röpina kihelkonnas: 1) 9mal Lehe-kuu p.äawal,
Rigula-laot. 2) 10mal Jöulu-kuu p.äawal.

Böru-linnas: 1) 9mal Reäri-kuu p.äawal, lina-laot.
2) 2 sel Röönlä-kuu p. 3) 22 sel Röönlä-kuu p. suur
saks laot, 8 p.äawa. 4) 10mal Jüri-kuu p., weikse-laot.
5) 24mal Jaani-k. p. weikse-laot. 6) 10mal Leik-k. p.
7) 24mal Mihkli-k. p., Mihkli-laot. 8) 9mal Wiina-k. p.
lina-laot. 8) 10mal Talwe-kuu p.äawal, weikse-laot.

Narwa-linn peab lina, weikse ja hobuse-laota 6m. ast kunn
10ma Röönlä-kunn p.äawani — ja 20m. ast kunn 23ma
Mihkli-kuu p.äawani.

Mõned pildid Wana-Liivimaa elust.

(Mis mullu pooleli jäi.)

III.

Kuida Wana-Liivlasi, Gestlasi ja Lätlasi Risti-
uskü pöörati, kuida siin sõead tõusiwad ja kuida
raskes mõittemises rahwa wabadus rohkem koku
kortsus, kui küll esimesed Saks asutajad ise taht-

siwad, sellest ei ole ruumi siin pitemalt kirjutada.
Olgu niipalju üleüldiseks juhatuseks:

Kui Bremeri linna kaupmehed aastal 1158
Düüna jõe suhu tulnud, ennaft maarahwaga
sõbrustanud ja nendega kaubaajamist alganud
oliwad, siis tuli pea teisi mõraid Saksamaalt
järele. Nemad ehitasiwad omale Düüna jõe kaldal
ühe kindla maja, mida maarahwas „Üks küla“
nimetas ja kus nende asjataallitajad jäädawalt
aset mõtsiwad.

Oma enese waimulikaks tarwituseks tõiwad
nemad ühe waga ja selle aea kohta kõrgest õpe-
tatud munga Segebergi Augustinuse-kloostrist,
nimega Meinhard, kes pea ka Liivlastele
Ristiuskü õpetama hakkas. Sel aeg oli küll
Ristiuskü tõitsuguse ilmaliku ebatarkusega kangeft
läbi sõtkutud, ja Rooma Paapstid oliwad omale
usjõpetuseft ilmaliku mõimuse ja wägiwalla mõda
ja kilpi sepiстанud, aga mõnes kloostres elas ifka
weel puhtam Ewangeliumi õpetus, kui Paapsti
käsu aluses awalikkus tallituses, iseäranis aga
nendes kloostretes, mis Augustinuse torra peale
seatud oliwad. Meie mõime siis ka arwata, et
Meinhardi õpetus selgem ja puhtam oli, kui
Paapstlaste ametliku kiriku õpetus.

Meinhardi hoolas töö paganausulise maarahwa
kallal, ei olnud asjata. Esimesed kes ennaft ristida

lastsiwad, oliwad aearaamatu järel Flo, Rhle-
wene ja Wiezo. Pea pärast seda asus ka
Robbe kõige oma perekonnaga, sõbradega ja
alamatega nende juure. Robbe oli üks rikkas ja
wägew mees, oli eht koguni Treideni maakonna
walitseja. Temaga oli Ristiuse kogudus maarahwa
keskis suurt kindlust saanud, tema ise pidas suure
kindlusega omaist uuest uust finni, ja langes pärast
lahingis.

Ühegi tähest ei ole arwata, et Saksia asutajad
maarahwast oma alla heita eht koguni orjaks teha
hinnustasiwad, ja Meinhardist ei ole seda koguni
mitte arwata. Tema oli waga, tasane ja alandlik,
ja kui teda pärast Liwimaa esimeseks Piiskopiks
tõsteti, kui Paapst Aleksander III. teda aastal
1180 selles ametis kinnitanud oli, siis jäi tema
alandlikuks Ewangeliumi kuulutajaks, kuna sel aeg
teised Piiskopid juba ilmaliku Würstide uhkuses
ja wõimuses elasiwad.

Rahulisel aeg oleks Liwlaste uuele hariduse
teele juhtimine wist rahuga lörda läinud, ja siin
oleks eht üks uus kristlik riik, seessündinud Würstide
ja walitsejate all siginud. Aga aegad olid
farmid ja rahutumad.

Järsku langesiwad Litawlaste rööwides Liwi-
maale ja tegiwad Liwlastele ja wõerastele suurt
kahju. Edaspidiseks kaitsemiseks hakkasiwad Liw-

lasted ja Sakslased ihes nõuus Üstula kindlust
kimi ehitama, ja lastsiwad selleks Wiibhst müüri-
seppast tulla. Pärast reisi siwad Meinhard ja
Robbe Saksamaale ja töiwad sealt weel teist
munkasi Ristiuse õpetajateks. Sel aegad olid
aga paganate Preestrid rahwast uue usu was
wihale kihutanud ja mitmed olid Ristiusest
jälle lahkunud. Selle läbi tõusiwad tülid rahwa
keskis, millest wõimuse ja saagi ahnitsejad naabrid
ja wõerad osa wõtsiwad.

Ristirahwa kaitsemiseks paganate wasta ja
maarahwa kaitsemiseks wõeraste wasta, toodi
Saksamaalt sõamehi abiks ja pärast asutati Wõega-
Rittrete Selt, Ristiuse ja kiriku, „Pühä-
neitsi kaasa-wara“ kaitsemiseks, milleks
Paapst Liwimaad wähe aeg nimetanud oli. Väljast-
poolt tungisiwad Litawlaste ja Poolakad, edaspidi
ka Wenelased Liwimaa peale; Rootslased ja
Daanlased hinnustasiwad seda maad oma wõimuse
alla heita; seespidi tõusiwad tülid Piiskopide ja
Rittre-Selti wahel. Kõik Liwimaa sai alaliseks
sõda ja waenu tallermaaks.

Pagana Preestrite ja wõeraste ässitamise läbi
olid juba hakatuses mõned jälle Ristiusest ära
langenud, kes seda wasta wõtnud olid. Meid
sunniti, selle aeg laredat kombet mööda, Risti-
use tagasi. Et nemad ustatamad ei olnud, siis

keelati neile sõberaasta kandmist ja pingutati nende wabadust, kunni nemad oma ustatawat meelt uueste ja selgest üles näitanud oleksiwad. Waenu aal langesiwad sagedast maarahwa terwed era-
konnad usmata wõeraste poole, pidiwad wägi-
waldselt rahule sunnitud saama, ja nende peale pandi siis sedasama wabaduse pingutamist, esiteks niisamati aeguti.

Et aga waenude käikus pea üks, pea teine era-
fond ehk koguni terwe maakond paganetega ja
wõerastega ühes Ristirahwa wasta wõitles, Saks-
lased aga ikka oma usule ja kirikule truusi-
jäiwad siis harjusiwad nemad aega mööda, ennast
Ristiisu ja „Püha-neitsi kaasa-wara“ ainsaks kait-
sejaks pidama. Kaitsejad ei wõi aga ilma wõi-
museta kaitseada ja sedawiisi pidi ka siin Saks-
tastele wõimus sigima, mis Ristirahwa wõimusega
esiteks üht ja sedasama tähendas. Saksamaa
Keiser ja Paapst, kes ennast sel aal kõige mailma
walitsejaks pidasiwad, wõtsiwad nendest wõitle-
mistest osa, kinnitasiwad Saksa Rittrete walitsust,
ja Gestimaa sai koguni Daani Kuninga käest
ostetud.

Viimaa sai selle aegse, nenda nimetatud
„Feudal-korra“ peale seatud, mis järel
Keiser ülem walitseja oli, üksiluid waldast aga
Rittrete omaks andis, kes siis nende üle walit-

sesiwad. Iga wald oli üks erariit, walla omanik,
pärast mis niks nimetatud, oli erariigi walitseja
ja walla rahwas oliwad erariigi kodanikud. Nenda
oli ka meie kodumaal selle elupõlwe hakatus, mida
maarahwa pärispõlweks, käredatest meestest
orjapõlweks nimetasse. Wahe Viimaa ja
mõne teise maa wahel oli aga see, et mõisnikud
ehk Feudal-herrad Sakslased, wallarahwas
ehk erariikide kodanikud aga Gestlased, Viim-
lased ja Lätlased oliwad.

Walju waenude aal, mis alaliselt läbi Viim-
maa möllasiwad, langesiwad waldade kodanikud
sagedast raskema tenistuse alla, nagu üleüldse
kesk-aal alamatele wäga wähe õigust ja
wabadust üle jäi. Et aga Feudal-herrad Gestlasi
koguni mitte omaks „orjaks“, waid paljalt oma
waldade alamaks pidasiwad ja nendega, selle aea
toorest elukombet mööda, õige lahkest ümber käi-
siwad, sellest annab Kelchi Chronika ilma tahtmata,
õige selget tunnistust.

Aastal 1495 oli wägew ja tark Wolter
von Plettenberg Viimaa walitsejaks,
Heermestriks saanud. Tema lepitab linnad
ja maa ja kõik seespidised erakonnad üksteisega,
sai wõitu Wenelaste üle, ja tegi nendega aastal
1503 rahu, wiiskümme aasta peale.
Müüd hakkas waewatud maa nagu minestusest

toibuma ja kõige seisuste jõud hakan kosuma. Aga alalisel sõjad olivad elukombeid toorestanud, Katholiigi kirik oli omaist waimulikust korrast täitsa ära langenud ja tema õpetus ei mõinud waimude toorust enam sugugi puhastada. Seda rahu aega ja rikkuse kosumist ei tarwitatud siis ka mitte õigel wiisil, waidrohkem määramata pillamiseks ja tooreiks pidudeks.

* * *

Rasket kohut mõistab wana aealou kirjutaja nende meie kodumaa eluwiihise peale, mis siin wiieteistkümnema aasta-ajaa laskimiste aastate sees walitsejilwad. Elu kõrkuse nuhtluseks ütleb tema kõiki järgmist õnnetust tulnud olema. Wõib olla, et Kelch, kui üks waimulik mees, ilmaliku rõõmu ja elukõrkuse üle karmimast kohut mõistis, kui teisid seda teinud oleksilwad. Meie ei taha toorust, kõrkust, pillamist ja raiskamist kuidagi wabanda, ühe asja üle peame aga selle aea kohta oma rõõmu tunnistama:

Liwimaa sugud ja seisused ei olnud sel aeal mitte tülis ja waenus üksteise wasta. — Saljalugust mõisnikud olivad ülemad ja walitsejad; Cesti sugust talupojad olivad alamad ja seisilwad walituse all; aga „orjad“ ei olnud Cesti sugust talupojad mitte, waid olivad waldade kodanikud. Ja

ülemad ja alamad mõtsilwad üksteise rõõmust ja pidudest osa, nii toored need ka iganes olla mõtsilwad. Ja alamate wälja kurnamist ei mõinud sel aeal ka suuremat juttu olla, sest igal seisusel näib oma kohaliste pidude tarwis warandust olnud olema.

Aga pitka rahu-aeaga ei tarwitatud mõistlikult; pidudest sigisilwad pillamised, mis warandust neelasilwad ja rahwast mehise meelest wõerutasilwad. Sedawiisi ei suutnud Liwimaa erariik järgimiste raske aegade wasta panna ja pidi langema ja lagunema. Waewalt oli 50 aasta peale taubeldud rahu-aeg möödas, siis langesilwad Wenelased rõõwides ja põletates sisse. Teiselt poolelt hakkasilwad Poolakad tungitama. Rootslased ja Daanlased mõtsilwad tülidest osa; seepidi tõusilwad erakonnad.

— Aastal 1562 pani wiimane Heermeister, Gotthard Kettler oma ameti maha; Mõega Rittrete Seltis lagunes ära. Kuuramaa ja Semgallia saiwad Herzogi riigiks, Gotthard Kettleri all, Liwimaa langes Poola riigi, Cestimaa Rootsi riigi külge.

Rahu ei tulnud mitte. Poola walitus kiusas ja rusus Ewangeli kirikut. Rootsi riik sai wäliste sõdade sisse mässtitud, ja mõlemad riigid isekeskis sattusilwad sõtta, mis mõlemaid nõrgendas ja wälja kurnas. Wenelased langesilwad aeg aealt ja

lord korralt mõlemite, nimelt aga Gestimaa ja Viivimaa peale. Viimaks tuli suur Põhjamaa sõda, tulivad nälg ja kaff, ja laastasiwad Gestimaa ja Viivimaa kolme lordi se rammuga paljaks.

Aastal 1710 heidsiwad ennast mõlemad maad Wene walitsuse alla; siis tuli rahu, aga raskeid haawad tarwitasiwad paranemiseks palju aega.

Aead oliwad ütle mata raskeid olnud. Ühest sõdast ja hädast teise, ühe walitsuse alt teise alla tuifudes, oli rõõmus ja lahke meel ülemate ja alamate siidamest ära kadunud. Endise elupõlwe kohta oli mõisnikude wabadus kangeft kofku kortsunud; nemad ei olnud enam Feudal = herrad, nagu Rittreseltsi walitsuse aeal, aga talupojad ei wõinud siis ka enam waldade kodanikud olla, uagu enne. Ka talupoegade wabandus oli kofku kortsunud ja oli pärast selle pärispõlwe sarnatseks saanud, mis Wana Wenemaa kubermangudes walitses.

See eluford ei wõinud aga meie kodumaal, puhta Ewangeliumi õpetuse kõrwas, kauaks walitsema jääda. Kristiusu selge õpetus pidi siin waimlikku wabandust tooma ja see pidi ihulikku pärispõlwe ära sulatama, nagu kewadene päike lund ja jead. Nenda see ka tuli, niipea kui wiimase sõda, nälja ja kaffu jäljed wähegi tasutatud oliwad.

Wana Viivimaa, nüüd Baltimaa kubermangud nimetatud, oli talurahwa pärispõlwe häwitamises kõige Wene riigi ette jõudnud ja eeskujuks saanud. — Uus aeg on nüüd kõiki uue, lahema korra peale seadnud. Pärispõlwe on häwitatud ja endistest waldade kodanikest on täielised riigi kodanikud saanud. Wägewa Weneriigi kaitfusel walitseb rahu, mõistliku wabaduse paistel lõõwad kõik Baltimaa nurmed haljendama, puhta Kristiusu õpetuse nõjal kosub waimu haridus.

Kindlast wõib loota, et Baltimaal sõda karta ei ole, ja wabaduse pingutamist ei ole karta. Aga midagi muud on karta ja midagi on soowida. Mitmes ringkondas kipub üle meel wõimust wõtma, pidude pidamist katsutakse mõnelt poolelt meie kodumaal jälle suuremaks kaswatada, kui seda ühel tõsisel rahwal just tarwis läheb, kui ka siledamal näul, kui see wanal aeal oli. Awa likud pidud kipuwad rahwast tasafest koduelust wõerutama, ja sellest wõiks kergeft rohkem aeawiidet ja wõiks kergeft rohkem kulu tulla, kui rahwa majapidamine seda sallib ja ilma kahjuta kanda suudab. Seltslik elu kipub koduelu ja perekondliku elu üle kaswama, nagu uhked wenekapsad mõne odra-põllu üle, mis põhjani roogitud ja puhastatud ei ole. Ja wõerad waimud kipuwad lahutust meie ühise kodumaa sugude ja seisu te, meie ühise kiriku

koguduste wahese figitama. Sellest on nukrat meelt, häda ja wiletsust karta. Miks Baltimaa sugud ja seisused ennast uuel aeal hariduses nenda ei wõi ühendada ja sõbrustada, nagu Liwimaa sugud ja seisused seda wanal aeal tooruses tegiwad? Kindlat ühendust ja lahket sõbrustust on soowida!

Thaiisi niju.

Loodus ei ole mitte keeletu! Kellel kõrwad on kuulda, see kuulgu! Seal jutustawad linnud, seal laulawad hallikad, seal kohisewad puud, seal tahiseb wili! Need on tsest-päiwised ime-saladused ja tsest-suwised ime-jutud, ja punased ja finised lilled nikutawad mõistes pead, ja lõutsevad hõiskawad ülewal kõrges, kõiki seda kuuldes. — Wili jääb seisma, lõuke lendab kaugemale; tema oli palju näinud ümberkaudu: puuwarjus seiswaid külasti, kes ennast kiriku ümber maha heitnud, nagu kari karjatse ümber; õitsewaid aidasi ja õitsewaid inimesi.

Neist kõndiswad kaks, aia kitsal warjulikul teel; õitsewad ei olnud nemad mitte, s. o. mitte mõlemad. Üks oli tasakesti nooruse paesutuses ja tasakesti nooruse punastuses, kenakas ja peen, nagu Türgi-õa õieks, ka natuke majapidalikumega, nagu selle kasulikku taimet õied — teine

oli pitem ja peenem, nagu õa-warre tugi, sinine prill nina peal — Professori tütar ja Kandidat. Pitem ei ütelnud ühtigi ja lühem tõrkus; ega sedawiisi jutt figi. Meiuks hoidis päämawarju üle pea ja roosi moffade wahel — peiu käed oliwad selja peale põimitud; lonkus peaga sosisstas tema:

„Lehho daudi lihras kalle“ — armu=luuletused sõnad ei olnud need mitte. Tema oli Jehuda ben Halevy kirjasi alguskeeles lugenud, tema oskas Wana-Rhaldea ruut-kirja, Aramea murdes ja lihtlases Hebreä kirjawiihis — tema oskas Sanskriti ja Zendi keelt, Preestrite Kopti salakeelt — tema oli üks wäga õpetatud Kandidat.

„Gotthold!“ hüüdis tema kõrwast üks arglane hääleke, roosi-warrest weel rohkem takistatud, mille küllest küll offad juba ära hammustatud oliwad.

„Gewä!“ wastas noor mees — seda nime Hebreä eestähelusega wälja rääkides, et nimi nagu Gewä kostis, mis üle ennast Gewä ifka pahan-das; tema kaasa-pesu oli juba pruutlikult määritud, selle peal seisis E. S. ja pruutfond tähendas Kandidati kohta, kes tema kõrwast kõndis, kellega preili Gewä Sellner ennast kihlanud oli, kui aru sai, mis teisel puudus.

Aga see Kandidat, õiguse pärast oli tema juba Doktor, kanditeeris harjunud wiisil edasi, kene

Professoritütre kae järel ja suurkooli kõnetooli järel. Üks käsi oli aga kriipsu läbi tema rehnungi teinud, ja see oli tema loodetud äiataadi enese käsi.

„Gotthold!“ ütles Gewa weel üks kord, ja see ütles „Gewa“, jälle Hebreä eestähelise rõhul. „Gotthold ütles, Sina igaw inimene, mis peale Sina mõtled? Ja miks wahid Sina oma tühja rohu peale, mida keskset minu lillslaba ja feedu-juure laba külwasid? Ja miks riidlesid Sina isaga, et tema nüüd omas harjunud isemeeles meie laulatuse wasta seisab?“

„Mina wastan Sinu küsimiste peale tagurpidi, laps! Wiimane ei ole õige; mina ei riidlenud mitte Sinu isaga, meie mõtted läksiwad aga natuke färedest lahku. Mina otsin meie teaduses seda mis elaw, ja endenew on — tema wiimib selle juures mis surnud, mis paljas fuju on. Tema nimetas mind pealiskaudselt, mina teda kuiwetanud fujulaseks.“

„Ja minust saab fenni wana neiu!“ kurtis Gewa.

„Ei, laps, waid minu armas, weike, hoolas kaafake. Waata selle pitt-olkalise, paks-terake nifu peale! Se on Eghptuses, Niiluse jõesuu lahete wahel kaswanud, on pühast Niiluse kõntsast kosutatud: kolmtuhast aastat on need iwad muumia kuiwetanud kae peus seisnud, neiu Thaiisi peus, kes Ülempreester Im-hotepi tütar suures Itaa linnas, Memfisisis oli. — Mina aga näen neist

rohelistest laenetest, selle weike wiljamaa tüki peal seda Memfisi lapse Sfinksi-nägu wälja paistma, kellel kuninglik juukse-pats kaelas on, sest Im-hotep oli Farao poeg. Ja tema kae lootus-õis, mis tõeste ka ennemuistne lootuse täht on, mitte ankur, see kristlik täht, mis õiguse poolest mund midagi ei ole, fai muudetud rist.“

Gewa waatas imestates kõneleja peale, nenda et tema pea pääwawarju kollase woodre kumal wälja näitas, nagu maalitud pühafuju Katholiigi firikus.

„Sina tead,“ rääkis kanditeeria Doktor edasi, „mis Sinu isa pärast meie waidlemist ütelnud on: Kas wõtkse minu tüttart wõi mitte, aga minu luba ei fa Teie mitte. Mina pidasin Teid üheks ustatawaks teaduse jüngeriks, aga Teie olete ka üks niisugune uuendaja, niisugune elaw. Wadake, minu sõber Saffaraa on minule nifu iwi ühest muumia firstust saatnud; mina ütlen Teile, nii wähe kui neist kolmtuhast aastat wanadest iwadest nüüd weel leiba saada wõib, nii wähe—“

Tema ei saanud oma kõnet lõpetada, Gewa hakkas tema kaelast finni ja hüdis: „Nüüd saan aru! Tõest, Gotthold, Sina ei ole nii rumal kui Sa wälja näed! Oh, nüüd wõid Sina mind iffa Heewa nimetada — Sina leiad ka tegewas elus teed, ja mis fena mõte see on preili Thaiisist ja

tema lootus-dieft! Ideste, mina näen nüüd ka tema tõmmufaid pilufilmi kõrre wahelt wahtima — tule, juttusta minule lõifi, mis Sina tead Im-hotepi tütresest Memfisi linnast!" Ja tema talutas oma kallikest dispuu warjulise põesa alla.

"Thaiis oli," jutustas Gotthold, "kõige fenam neiu wanas pyramiidi linnas ja oli oma onu-poja Nehho, Aapispreestri, kihlatud pruut. — Seal tuli üks suur õnnetus. Üks Tyfoni wõeras, kes kauge Saarde-Runingriigi saatekonnaga tulnud, tema film langes tõmmuka Thaiisi peale ja tema süda läks leelama, aga enne kui nemad wõeraste Zumalate maale põgeneda jõudsiwad — oli wist äraandja ärganud. — Niiluse laene, mis templi-linnast mööda koha, paiskas ühe runge juutsetega furnukeha templi trepi peale. Üks hirmus asi oli sündinud, furnukeha läbi oli pühitsetud wesi roojaetatud — kas oli see üks mõrtsukategu, kas oli üks õnnetus? Ja kui kergest oli Zumalate wiha sütitatud, sest see oli just selle aea eel, kus Bealt-ja Alt-Egyptuse Isand wesiwärawat Niiluse wõtemega lahti teeb, kus Jisfi peast tilk kujuk, jõe pae-suma paneb ja otsata hõiskamine ehk otsata leinamine läbi maa kostab. See oli üks paha täht! Pühad kassid ja loerad roomasiwad wingudes läbi templi, ka püha pull Aapis oli haiglane ja ei tahtnud süia; tema Preester Nehho käristas aga omad walged riided

lõhki ja oli ööb ja pääwad nuttes silmili maas. Büha pääwa kardeti rohlem kui teda oodati, ja juba oli nõuiks wõetud Niilasele tema harjunud ohwrit, üht ehtetatud neitut Preestri sugust, pattuda — Thaiisi noorem õde Meesert oli selleks wälja walitud. — Koledast auustatud neiu palwed ei aitanud ühtigi, kust pidi ka kedagi tema afemele leitama — kuidas kohkusiwad aga Preestrid ja naesed, kui lilledega ja wiljadega ehtetatud lawa peal kallimas ehtes kena Thaiis ilmus — kuld-seist kettidest tättest ja jalgest nii lammitsetud, et tema waewalt ohwri-waagnat kinni pidada suutis. — "Sina oled ühe Preestri pruut," hüdsiwad hulgad, "Sind Niiluse Zumal ei taha!" — "Mina olen üks neiu, nagu see teine," wastas tema uhkest, "ja minu õnn on Niiluses!" Keegi ei saanud tema jutust aru, kui aga üksi tema isa ja Aapispreester Nehho.

Pitt kohkutaw aeg tuli. Preestrite ühehäälised, igawad laulud kostsiwad, ja lilled Thaiisi pea peal närtsiwad Tyfoni ägeduses. Wiimaks, wiimaks kerkis Niiluse wesi natuke; wäljumini ja täredamini kostsiwad Preestrite laulud, ja wahwa meelega kargas Thaiis surma sisse. Keerutates õliwad ennast laened tema üle kofku ja tõusiwad ja tõusiwad, weeresiwad wahutates üle kallaste — püha tilk oli langenud — Jisfi oli ohwrit, wasta

wõtnud. Ütle mata, lõppemata hõiskamine täitis õhtu, ja rahwas läks, oma pidusi walmistama. — Nehho sai aga nüüd Neesertiga fihlatud ja Aapis'ile saiwad suured ohwrid antud.

Kui weed jälle langenud oliwad, siis sai Thaiisi ehtetatud furnukeha leitud, lenda, terwe ja puutumata krobilide hammastest ja rottide närimisest. Teda wõis kalli rohtudega wõida, puhta byssuse sisse mähkida ja pyramiidi-hauda matta, et ka tema muumia oma suguseltsiga neist pidudest osa wõtta wõiks, kus laul kõlab: „Joo ja ole rõõmus, sest pea saad Sina nende farnane olema!“ Aga et tema Jumalate oma oli, pidi temale kallimat wara kaasa antud saama, kui teistele. Aapis pidi selle peale otsust andma, ja waata, püha pull pööras ennast ühe nisu-wihu poole, mis teiste kalli asjade kesks oli ja mille iwadega furnu käd täidetud saiwad — nenda magas tema kolmtuhat aastat — ehk nägi tema und Tysoni wõerast.“

„Ja nüüd? küsis Gewa, oma pead Gottholdi riinalt tõstes.

„Nüüd on tema muumia Bulafi muuseumis, aga tema nifud on — seal. Tema elulugu on üks wana paphruse-rull alles hoidnud.“

Tõele peab auu antud saama — Thaiisi nisu ei annud nii palju wilja, kui üheks leiwaks kulub,

aga kuldsest seisis kogutene laua peal; hiilgates kogus ennast walge, pehme jahu, mida teistest hoolega eral hoiti, ja wana Professor ja tema wäimees andsiwad üle selle üks teisele kätt — elaw oli furnut ära wõitnud.

Mis peab kolmtuhat aastase nisu wiljast tehtud saama? Kas üks hostia, Jumala-armu ja uue seaduse elu leib, armastuse mälestuseks, mis nii wana on kui elu ise, mis iial külmaks ei jää? Kas üks agape, armastuse õhtusööma leib teaduse poegadele, kes seda kõrwasega söowad, mis mitte igatihe asi ei ole?

Ei ole waja! Segage teda tänise jahuga, magustage, würtsige ja sõtkuge teda taignaks, ühe ella Professori-tütre pulmafoogiks. — —

Wana = Sakfamaa nuhtlused toidukauba segajate kohta.

Nürnbergi linna Raekohtu firjutaja Balthasar Müllner on mõned oma-aegsed kohtu-otsused ja nuhtlused üles pannud, mis näitawad, kui karmist Wana-Saksa seadus neid nuhtles, kes toidu- ja joogikaupa segasiwad ja solkisiwad. Seal on firjutatud: 1546. Hans Rölbel Nürnbergi kodanik,

ja Leonhard Frey Thalmeßingist, kes safrani ja teist wiirtsi-kaupa seganud, oma kaubaga ühes Reedel pärast Miserecordiat (2. püha pärast Eihawõtte) elusalt ära põletatud. 1549. — Ulrich Heydenheimer, Nürnbergi kodanik, kes wiina millega kauples, weega seganud, iseäralisest armust mõlemad kõrwad ära leigutatud. — 1564. Margaret Weisenerin Nürnbergist, kes wale-kaalusi tarwitanud, elusalt wõlla alla maha maetud. — Mis mõned nüüdsed piimamehed ja teised kauplejad sellest armawad? — —

Waejus Inglismaal.

Kui suures hädas mõned perekonnad Sunderlandi linnas on, sellest jutustab üks sealine leht. Üks naene kes tallis siga pidas, oli märku saanud, et looma toitu warastati. Tema läks walwama, ka kui widewik jõudis, nägi tema üht meest ja üht naest kartlikult ligemale tulema ja sia toitu, leiwa koorufesi ja teisi toidu riismeid, künaft wälja wõtma. Naene läks nende järel kunni ühe maja juure, kuhu nemad sisse astusiwad. Wähe aea pärast läks tema nende järele ja nägi kohkudes ja halastuses, kuid wiis weiket last laua ümber istusiwad ja suure isuga tema sia toitu sõiwad.

Ralja jutud.

Sugulased.

Keiser Nikolai nägi ühes rügementis üht soldatit kes weel pitkem oli, kui Keiser ise. „Mis Sinu nimi on?“ küsis Keiser. „Romanow, Majestät“. „Siis oleme ehk sugulased“, naljatas Keiser. „Oleme Majestät!“ wastas soldat, „Aga kuidas?“ „Majestät on Wenemaa isa, mina olen Wenemaa poeg“, wastas terane soldat.

Raup katki.

„On Teil lapsi!“ küsis maja peremees ühe täest, kes forterit üürida tahtis. „Ei ole!“ „See on heh, lastega rahwale mina forterit ei anna!“ „On Teil lapsi?“ küsis üürija. „Ja, neli!“ „Rahju, lastega majaperemeeste täest mina forterit ei taha!“

Rhiina pealikute tarkus.

Suurtüki-lastja soldat kantsi peal: „Prantslaste laewad tulewad“. Pealik: „Lase neile üks kuul waasta!“ Soldat: „On weel liiga tangel; kuul ulataks waewalt poole maa peale.“ Pealik: „Siis lase tats!“

Ilma palgata.

Üks maamehe naene oli haige ja tema kutsus arsti. „Kas jõuate ka malka?“ küsis arst kahtletes. Maamees võttis kolm kullatükki wälja ja finnitask: „Neid saate, kas Teie minu naese terweks teete wõi surmate!“ Naene suri ja arst päris oma palka. „Dlete Teie minu naese terweks teinud?“ küsis maamees. „Rahju küll, aga ei wõinud!“ „Dlete Teie teda surmanud?“ „Sumal hoidku!“ „Noh, siis ei ole Teil ka ühtigi saada!“

Jälle takistus.

Üks abielu-paar kes lahutamise teel oli, tuli peale selle weel Rahukohtu ette. „On Teil lapsi?“ küsis kohtuherra. „Ja, kohtuherra!“ „Mitte!“ „Kõlm!“ „Ja miks Teie minu juure tulete?“ „Raste pärast; mina tahan kaht ja tema ka, kellel on õigus?“ „Kas tahate minu otsusega leppida?“ „Ja?“ „Oodate, kunni weel üks laps tuleb, siis wõite mõlemad kaks saada!“ Paar jäi wait ja läks ära. Paari aasta pärast tuli mees uulitsal kohtuherra wasta. „Noh, kuidas on, kas nüüd on aru täis?“ küsis kohtuherra. „Jälle takistus“, wastas mees, „nüüd on meil wiis last; aru jälle rikkis!“ „Noh, oodate siis weel!“

Otsetohe.

Wanuw naesterahwas: „Teie rohi on wist väga kange, herra Doctor. See kurnab mind wälja; waadake kuidas mina lühikeste aega wanunend olen.“ Arst: „Ja auulit Praua, Teie soowisite jo, et mina Teid pean õige wanaks tegema; seda tahan mina katsuda, aga — Teid nooreks teha ei wõi mina mitte.“

Osaw wastus.

Prantsusmaa kuningas Ludwig XV. elas väga korrata ja raiskas sellega oma termist, ei tahtnud seda küll kuulda ega selle peale mõelda, armastas aga teisi pilgata, kes tema ümber olid, seda sama wiisi elasid ja oma termist raiskasid. Ühel päawal ütles tema Markii Souvré wasta: „Teie wanunete silma nähtes ja lähete wist pea hauda. Mõtelge aga aegsasti oma wiimase tallituse peale. Kuhu tahate Teie maetud saada?“ „Teie jalge ette Majestät“, wastas Markii kummardates.

Ka üks häda.

Weite Hans karjub hirmsast. Tema küsib: „Mis Sinul wiga on? Kas tahad süia!“ „Ei!“ „Mis Sa siis tahad?“ „Karjuda?“

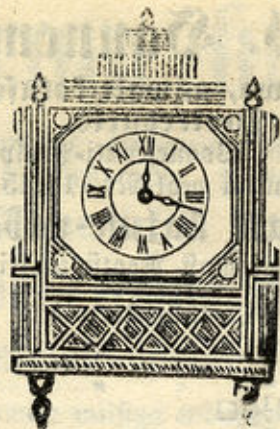
Möldri-föeled

igasugused ja iga numbriles
ja

Kangru- lõimed,

iga wärwides,
müüb

J. W. Korablew,
suurel turul.

W. Grünbergi

Murmaakre tööde toimetus,

Tallinnas, Mündti uulit., Riesenlampfi majas Nr. 4,

wõtab kõige sugusi paran-
damise töösi vastu ja müüb
halwa hinnaga iga seltsi
uurisi hulga kaupa, nii kui
ka üksikult ja wastab nende
eest 2 aastat.

W. W. Hannemann'i

tule wastapanewa, aswalt-katuse-paberi-wabrik
Peeterburis.

Tagawara logu: Wosnesenski-Prospekt. Kasanskaja
nurga peal Nr. 15/45.

Aswalt katuse-paberid,

föigeparemaft Rootsi materialist.

Ekstra-patent, ruß 3□	jülla tarwis . . .	5 rbl.	—	kop.
Patent " 3□	" " " " . . .	4 "	—	"
1. selfi " 3□	" " " " . . .	3 "	25	"
1. " " 2½□	" " " " . . .	2 "	75	"
2. " " 3□	" " " " . . .	3 "	—	"

Aswalt-kate iga rulli tarwis . . . — " 50 "

Aswalt-latti tündrites iga tünder ligi 15 p. 12 " — "

Rahutis-aswalt-seinapappi, niiske seinadele:

1. selfi, ruß 3□ jülla tarwis . . . 3 rbl. — kop.

Aswaltiga niiske seinade tõrjamiseks:

Tüandri wiisi. iga tünder . . . 15 rbl. — kop.

☉☉ Eht Rootsi seinapappi, ☉☉

särase ofaga segotud et putukad ei näri:

3seäralit-patent, ruß 16□ jülla tarwis 16 rbl. — kop.

" " 14□ " " 12 " — "

" " 11□ " " 6 " — "

Patent " 6□ " " 3 " — "

" " 4¾□ " " 2 " 50 "

1. selfi " 3□ " " 1 " 50 "

2. " " 3□ " " 1 " — "

3. " " 3□ " " — " 80 "

Sinna-arud ja proowid saawad ilma maksuta kätte saadetud.

Tulekahju kaitse selfid wõtawad aswalti-katustega majasid
sellesama hinna all kaitse alla nagu raud-katustega majasid.

Surma kassa,

kus igaüks omale surnumatmise raha tulewa
aja peale wõib kinnitada, kuni 1000 rubla,

Wene selfi juures

kapitaalide ja rentide kinnitamiseks,

asutud aastal 1835.

Selle kinnitamise wiisiga wõiwad ka waesemad inimesed seda abi saada, et, kui nemad surewad, nende omaksed siis saaksid suurema häda ja raha puuduse eest hoitud. Se on nõnda: et kui üks 30-ne aastane mees ehk naene tahab, et tema omaksed peawad warsti pärast tema surma 300 rubla matmise raha kätte saama, siis pole temal tarwis mitte enam kui 1 rubla 95 kop. neli korda aastas sisse maksta; pangu aga selle tarwis iga nädal 16 kop. warats seisma, siis on se kääs. Ja kui juba 5 aastat seda wiisi on makstud, siis jääwad need maksud weel wähemaks.

Kui wahest keegi ei jõua seatud wiisil maksta, mis tema korb oleks, siis ei jää ta omast kasust ilma; sest et selfi seaduste järel (§ 47, 48 ja 49) on temal õigus, et wõib seda raha, mis ta enne maksnud, siis ka muu kinnitamise wiisi peale lasta ümberpanna, et se mitte ära ei ka. Ehk kui juba 3 aastat järe mööda on saanud makstud, siis ta wõib oma kinnitamise kassa kwiitungi peale sellesamma selfi käest raha laenuks saada, ja maksab selle eest 6 protsenti. Ehk kui ta ei peaksti

enam koguni tahtma seda finnitamise raha edaspidi veel maksta, siis ta saab üht tasumise summa tagasi selle raha eest, mis ta enne on sisse maksnud, kui ta seda **3 kuud aega enne** ühel maksu korra ajal saab üles annud. Neile, kes juba 3 aastat järege on maksnud, antakse peale selle veel **1 aasta aega** mil nemad võivad oma finnitamise raha summa tagasi osta, kui wabest tahtvad.

Kui ühes lohas 25 eht 30 inimest ühes seltsis seda wiisi oma wara finnitawad, siis lubab selts neile veel 5 rubla 100 rubla pealt tasu.

See oleks wäga soowida waelemate inimeste heaks, et wabritu ja raudtee ja mõisa wanemad annaksid oma alamatele nõuu ja õpetaksid neid nõnda oma matmise raha hoidma ja finnitama.

Kes sest asjast tahab osa saada, andku seda all nime- tud seltsi asja toimetajale suu sõnaga eht kirja läbi teada.

Wilhelm Mayer,

Tallinnas, Wene uulitsal.

Siin all antakse selget aru, kui palju finnitamise raha tuleb iga aasta maksta, et võiks pärast surma 100 rubla matmise raha saada:

Kes oma esimese maksu korra ajal:

15 kuni	20 aastane,	maksab	1 rubl.	99 kop.	aastas.
21	"	"	2	3	"
22	"	"	2	8	"
23	"	"	2	13	"
24	"	"	2	18	"
25	"	"	2	23	"
26	"	"	2	29	"
27	"	"	2	34	"
28	"	"	2	40	"
29	"	"	2	47	"

30 aastane,	maksab	2 rubl.	53 kop.	aastas,
31	"	2	60	"
32	"	2	68	"
33	"	2	75	"
34	"	2	83	"
35	"	2	92	"
36	"	3	1	"
37	"	3	10	"
38	"	3	20	"
39	"	3	31	"
40	"	3	42	"
41	"	3	54	"
42	"	3	66	"
43	"	3	79	"
44	"	3	93	"
45	"	4	8	"
46	"	4	24	"
47	"	4	41	"
48	"	4	59	"
49	"	4	77	"
50	"	4	97	"
51	"	5	18	"
52	"	5	40	"
53	"	5	63	"
54	"	5	88	"
55	"	6	15	"
56	"	6	38	"
57	"	6	63	"
58	"	6	89	"
59	"	7	17	"
60	"	7	48	"

Martin Bockleri

wärwi ja rohu - kauba magasin,

Wankre märi ja Laki Wabrik

alustud 1854 aastal

müüb tingimata hindadega
kaupmeestele müümise tarwis,
kui ka ise pruukijatele, nagu:
maaldre-wärwid, lõnga-wärwid
ja rohu-kaubad, kangru lõimed,
seebi-kiwi, wõi- ja juustu wär-
wid, kattuse ja seina pappi, kat-
tuse tõrwa-lakki ja kiwi-elli.